

Dagens ord – vad

Kort förklaring: Vad frågar man för att få veta mer om något.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet vad kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet vad.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det. Detta kan göras med gester, tecken eller bildsymboler (i exempelvis kommunikationskortor, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel).

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Vad ska jag välja av Linn Johnels. Modella särskilt ordet vad.
- Berätta att dagens ord är vad.
- Säg ordet vad med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet.

Förklara ordet

- Säg ” Vad frågar man för att få veta mer om något”.
- Håll upp lådan, skaka på den och säg ”Vad finns i lådan?” ta upp hunden och säg ”En hund!” Ge hela tiden eleverna chans att ge förslag, men pressa inte. Fråga hunden ”Vad heter du?” Låt hunden svara. Fråga hunden ”Vad vill du göra?” Den svarar ”hoppa”. Hoppa med hunden. Skaka på lådan igen och säg ”vad finns det mer i lådan?” Ta fram bollen och fråga hunden ”vad är det?” låt hunden svara och leka med bollen.

Förslag på material: Låda med en leksakshund och en boll.

Läs berättelsen

Läs berättelsen om Mio antingen på skärm eller utskriven.

Åka taxi

Lägg väntasymbolen på en lämplig plats där klassen kan vänta och visa gruppen. Läraren är chaufför och tar en skylt med ett fordon utan att visa eleverna och frågar ”Vad kommer nu?” Eleverna kan gissa fritt med hjälp av ord/tecken/fordonssidan i sina AKK-system eller med de lösa bilderna. Läraren kommer in med en skylt med ett fordon och personalen säger ”En/ett [namn] på fordon”. Upprepa några gånger tills läraren kommer in med taxiskylten. Alla eleverna ställer sig bakom läraren och taxin åker iväg.

Förslag på material: Bildsymbol för ordet vänta. Stora bilder på olika fordon – två bilder av varje fordon. Taxiskylt.

Tips! Om klassen är stor kan ni dela upp klassen i två grupper och göra aktiviteten samtidigt.

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**v-a-d**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Ritar och ritar - kan du se vad det är med Sånghatten
- Vad vill du göra med Babblarna

Böcker:

Vad gör pappa Åberg? av Gunilla Bergström

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Använd ordet vad under hela skoldagen. Duka fram olika slags dryck med avstånd mellan dem på bordet, fråga "vad vill du dricka?" och se om eleven tittar eller pekar på ett alternativ. Utforska närmiljön "vad är det här?". Modella flera gånger under dagen "vad gör [namn på elever eller personal]" eftersom det är en fråga många elever skulle kunna tänkas vilja fråga. Hämta gärna inspiration nedan och försök att använda olika kommunikativa funktioner under dagen.

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
(tänk högt) vad vill jag...	vad gör du?	vad gör? vad händer? vad vill du ha? vad ser du? vad hör du?	vad var det

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet vad. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Mio – berättelse
- Mio – ramsa
- Mio – välj samma
- Mio – samtalskarta

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Vad ska vi rita – låt eleverna välja och hjälps åt att rita.
Läsa, skriva	Skriv ner resultatet från experimenten från verklighetsuppfattning. Skriv så att eleverna ser och hör under tiden och läs sedan upp samtidigt som ni visar föremålen.
Motorik	Låt eleverna välja en kroppsdel med hjälp av bilder och fråga “vad kan fötterna göra?” Elever och personal ger förslag.
Vardagsaktiviteter	Titta på schemat mellan aktiviteter och prata om vad som ska hända, vad som har hänt.
Verklighetsuppfattning	Gör ett experiment för att undersöka egenskaper (vad flyter/sjunker, vad är hårt/mjukt, vad är tungt/lätt, vad rullar/rullar inte).

Fler förslag som inspiration!

Vi gillar

Material: Stort hjärtformat papper, klister, tuschpenna. Foton på saker eller aktiviteter som eleverna gillar och dator kopplat till en skrivare. Talknapp med meddelandet "Vad gillar du?"

Ord/fraser: Vad gillar du?

Gör så här: Visa hjärtat och berätta att ni ska göra en tavla med sådant eleverna gillar. Säg något du gillar exempelvis att bada, skriv bada i hjärtat, sätt upp en bild på bad och skriv ditt namn under. Använd talknappen och fråga en av personalen "Vad gillar du?" Låt eleverna fråga varandra "vad gillar du?" De kan svara med ord/tecken/sitt AKK-system, välja bland foton eller auditiv skanning. Sätt in foton eller bildsymboler på det eleverna uttryckt i hjärtat.

Gissa föremålet

Material: Skärm, föremål som låter exempelvis dragkedja, nycklar plus bilder på föremålen eller ett likadant föremål.

Gör så här: Visa föremålen för eleverna (låt elever med synnedsättning känna). Håll föremålen bakom skärmen och få dem att låta. Säg "Vad låter?" Invänta om någon elev tar initiativ att svara. Låt sedan eleverna titta vad det var som lät. Gör eventuellt en omgång till och håll upp två föremål och be eleverna gissa vad det var som lät.

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel på temat ”I skogen”: Vad ser du? Jag ser _____.

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Foton på sånt som finns i skogen
- Elevens AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

v a d

